

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ ТА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ІГРОВОГО ФОЛЬКЛОРУ

Людмила Кобылецька

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Туган-Барановського, 7, Львів, Україна, UA-79005
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4688-3622>
e-mail: lyudmyla.kobyletska@lnu.edu.ua*

Розглянуто засоби ігрового фольклору як чинника формування соціально-комунікативної компетентності у дошкільників та молодших школярів. Задекларовано, що одним з найважливіших завдань дошкільної та початкової освіти – формування м'яких навичок (soft skills) у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Однією з основних компонентів м'яких навичок є соціально-комунікативна компетентність. Проаналізовано поняття “соціально-комунікативна компетентність”, виокремлено погляди науковців на особливості формування соціально-комунікативних навичок у здобувачів освіти, охарактеризовано складові соціально-комунікативної компетентності: пізнавальний, емоційний, діяльнісний, мотиваційний компоненти, самоідентифікація. Значну увагу у статті приділено жанрам усної народної творчості. Зазначено, що ігровий фольклор відіграє вагомe значення у процесі формування соціально-комунікативної компетентності у здобувачів дошкільної та початкової освіти. Охарактеризовано такі жанри ігрового фольклору, як лічилки, заклички, забавлянки, ігрові пісні, мирилки, скоромовки, народні ігри, та подано методичні рекомендації щодо ефективного використання зазначених жанрів народної творчості в освітньому процесі ЗДО та початкової школи. Зазначено, що соціалізація дитини відбувається через занурення в етнокультурне середовище, яке формує відчуття належності до спільноти. Визначено виховний потенціал ігрового фольклору, адже ігрові засоби народної творчості сприяють засвоєнню звичаїв, традицій, побуту, культури, історії, філософії, менталітету народу.

У розвідці також проаналізовано чинні програми, які використовують в освітньому процесі ЗДО та початкової школи. Подано авторські пропозиції щодо ефективного використання засобів ігрового фольклору у процесі формування соціально-комунікативної компетентності у дошкільників та молодших школярів.

Ключові слова: соціально-комунікативна компетентність, дошкільники, молодші школярі, ігровий фольклор, народна творчість, освітній процес.

Постановка проблеми. Однією з чільних компетентностей, які формуємо у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, є соціально-комунікативна

© Кобылецька Л., 2026

Матеріали поширюються на умовах міжнародної ліцензії
Creative Commons Attribution Non-Commercial 4.0

компетентність, тобто здатність здобувача освіти до соціальної адаптації, позитивних стосунків з оточенням; готовність до співпраці та взаємодії; вміння вести діалог, слухати, доводити власну точку зору; знання морально-етичних норм тощо. Соціально-комунікативна компетентність є однією із м'яких навичок, які так необхідні для реалізації особистості у сучасному суспільстві. Соціально-комунікативна компетентність є інтегрованим поняттям, яке реалізується через компетентнісний потенціал усіх освітніх напрямів Базового компонента дошкільної освіти та усіх освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти. Проте найбільш змістовно та цілеспрямовано соціально-комунікативні навички формуємо в межах таких освітніх напрямів Базового компонента дошкільної освіти: "Дитина в соціумі", яка засвідчує ціннісне ставлення дитини до себе, своїх прав і прав інших, наявність уявлень про правила і способи міжособистісної взаємодії з членами сім'ї, родини, іншими людьми, та "Мовлення дитини", яка передбачає знання і володіння етикетними комунікативними формулами; різними формами мовленнєвих висловлювань відповідно до ситуацій. Найбільш повно соціально-комунікативну компетентність формуємо в межах таких освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: "Мовно-літературна", "Соціальна та здоров'язбережувальна", "Громадянська та історична". В межах мовно-літературної освітньої галузі розвиваємо комунікативну складову, вміння усно і письмово висловлювати свої думки, враження. В межах соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі формуємо соціальну компетентність; розвиваємо навички взаємодії з іншими, вміння працювати в команді, конструктивно керувати емоціями. В межах громадянської та історичної освітньої галузі формуємо активну громадянську позицію. Вагоме значення у процесі формування соціально-комунікативної компетентності у здобувачів дошкільної та початкової освіти має ігровий фольклор. Саме за допомогою ігрових засобів народної творчості, таких як *лічилки, заклички, забавлянки, потішки, ігрові пісні, мирилки, скоромовки, загадки, народні ігри*, можна сформувати соціально-комунікативні навички у здобувачів дошкільної та початкової освіти. Засоби ігрового фольклору доцільно використовувати в освітньому процесі ЗДО і початкової школи не лише в межах вищезазначених освітніх напрямів та галузей, а й в межах усіх освітніх напрямів Базового компонента дошкільної освіти та усіх освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування соціально-комунікативної компетентності у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку присвятили свої праці А. Богуш [2], Н. Луцан [8], В. Луценко [9], І. Рогальська-Яблонська [15] та ін. У своїх розвідках дослідники виокремили сутність і складові соціально-комунікативної компетентності, розглядали особливості формування соціально-комунікативних навичок у дошкільників та молодших школярів. Л. Кобилецька аналізувала значення малих фольклорних жанрів у процесі розвитку мовлення дошкільників та молодших школярів [4; 5].

Однак аспект формування соціально-комунікативної компетентності у здобувачів дошкільної та початкової освіти засобами ігрового фольклору потребує детального опрацювання.

Мета дослідження – виокремити сутність та складові соціально-комунікативної компетентності та визначити роль ігрового фольклору у процесі формування соціально-комунікативних навичок у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Як ми уже зазначали, соціально-комунікативна компетентність є інтегрованим поняттям, яке поєднує уміння і навички двох компетентностей (соціальної і комунікативної) в одну. Соціальна компетентність здобувача дошкільної та початкової освіти полягає у здатності розуміти суспільство, в якому проживає; знанні морально-етичних норм; вмінні взаємодіяти з однолітками та дорослими; здатності керувати власними почуттями та емоціями. Дослідниця А. Мудрик розглядає соціальну компетентність як важливу особистісну якість, яка містить здатність бачити реальну картину соціальних зв'язків; вміння виділяти основне, розуміти приховані мотиви; наявність навичок орієнтуватися в нових, нестандартних ситуаціях; здатність до соціальної адаптації та соціальної автономності [10].

Комунікативна компетентність відповідно до Базового компонента дошкільної освіти – здатність дитини до спілкування з однолітками і дорослими у різних формах конструктивної взаємодії; вміння підтримувати партнерські стосунки; заявляти про свої наміри і бажання; узгоджувати свої інтереси з іншими; домовлятися, за потреби, аргументовано відстоювати свою позицію [1]. До комунікативної компетентності відносимо вміння будувати різні типи діалогу; володіти етикетними комунікативними формулами; вживати різні форми мовленнєвих висловлювань відповідно до ситуації. Як бачимо, ці два види компетентностей тісно взаємопов'язані та взаємозалежні. Повноцінне формування комунікативної компетентності без соціальної практично неможливе. Комунікативна компетентність передбачає не лише мовленнєві навички і вміння, а й здатність їх застосовувати у спілкуванні з іншими людьми. Отже, сформована соціальна компетентність є основою для ефективного спілкування. Водночас соціальна компетентність включає вміння будувати ефективні взаємовідносини, що неможливе без навичок спілкування. Саме тому ми розглядаємо ці компетентності у межах однієї – соціально-комунікативної. В. Луценко у своїй статті “Соціально-комунікативне середовище як засіб розвитку старшого дошкільника” наголошує на тому, що соціально-комунікативне середовище ЗДО здатне забезпечити успішну соціалізацію дитини за умови тісної взаємодії всіх учасників процесу (дітей, батьків, вихователів) [9].

Дослідниця О. Ковальова подає модель соціально-комунікативної компетентності, в межах соціальної розрізняє суспільну, інтерактивну, автономну компетентності, в межах комунікативної – вхідну та вихідну

комунікації [7]. В. В. Коваленко, Д. В. Марценюк виділяють когнітивний, емоційний і поведінковий компоненти соціально-комунікативної компетентності [6]. Частково підтримуючи дослідників, ми виокремили такі складові соціально-комунікативної компетентності:

- пізнавальний компонент – знання морально-етичних норм, правил спілкування;
- емоційний компонент – вміння контролювати свої емоції, здатність до емпатії, наявність позитивного ставлення до навколишніх;
- діяльнісний компонент – вміння домовлятися, налагоджувати стосунки, конструктивно вирішувати конфлікти;
- мотиваційний компонент – бажання спілкуватися, взаємодіяти з довкіллям;
- самоідентифікація – розуміння власної індивідуальності, самооцінка, здатність до регуляції власної поведінки.

Усі ці складові соціально-комунікативної компетентності можна сформулювати за допомогою засобів усної народної творчості. Важко переоцінити значення фольклору у процесі формування соціально-комунікативних навичок у здобувачів освіти. В усній народній творчості відображено звичаї, традиції, побут, культура народу, його філософія, менталітет. Жанри фольклору – джерело морально-етичних норм, цінностей народу, традиційних моделей мовленнєвої поведінки. Завдяки засобам народної творчості формуємо власну національну ідентичність у здобувачів освіти, а також повагу до культури інших народів.

Гра є головним видом діяльності у дошкільників, а також має важливе значення для освітнього процесу у початковій школі. Під час ігрової діяльності здобувачі освіти легше вивчають нові поняття; формують усі необхідні навички та вміння; засвоюють правила поведінки; розвивають здатність керувати своїми емоціями й почуттями; взаємодіяти з іншими людьми у різних повсякденних ситуаціях. Велике значення для формування соціально-комунікативної компетентності має ігровий фольклор. До жанрів ігрового фольклору відносимо: забавлянки, потішки, мирилки, лічилки, заклички та примовляння, ігрові пісні, скоромовки, загадки, народні ігри. За допомогою ігрових засобів народної творчості розвиваємо зв'язне мовлення здобувачів освіти, збагачуємо словниковий запас, засвоюємо мовні формули стандартних етикетних ситуацій, спонукаємо до мовленнєвої діяльності. Вивчення фольклорних творів сприяє згуртуванню дітей; навчає взаємодії, відповідальності та прийняттю спільних рішень; допомагає розуміти власні почуття та почуття інших; розвиває емпатію, уяву, розуміння причинно-наслідкових зв'язків у соціальних взаєминах та ін. Для дітей раннього та молодшого дошкільного віку доцільно пропонувати забавлянки, потішки, заклички та примовляння.

Наприклад, забавлянка для дітей під час вмивання:

*Водичко, водичко,
Помий мені личко.
Рожеве та біле,
Як яблучко спіле.*

Завдяки забавлянці ми створюємо психологічно комфортне середовище, викликаємо позитивні емоції, спонукаємо дитину до певної діяльності, збагачуємо словниковий запас, активізуємо мовленнєву діяльність, формуємо комунікативну та художньо-мовленнєву компетентності.

Заклички мають форму звертання до сил природи з проханням про певну дію; часто супроводжуються рухами, що робить їх елементом дитячої гри.

*Ой дощику, поливайчику,
Поливай, поливай,
Поливай, поливай,
Та і нас не минай!*

Також дуже важливими для формування соціально-комунікативних навичок у дошкільників та молодших школярів є мирилки, які допомагають налагоджувати міжособистісні стосунки; помиритися після сварки; допомагають зняти емоційну напругу; навчають пробачати та шукати компроміс.

*Подивися просто в очі;
Я сваритися не хочу.
Я образить не хотів,
Ненароком зачепив.
Просто в очі подивись
І зі мною подружись.*

Безперечно, надзвичайно важливим є вивчення ігрових пісень “Подолянка”, “Ой на горі мак”, “А ми просо сіяли”, “Ходить гарбуз по городу”, “Чижику, чижику”, “Кривий танець”, “Льон”, “Ой є в лісі калина”, “Ой на горі жито” та ін. Вивчаючи ігрові пісні, здобувачі освіти засвоюють мовленнєві формули стандартних етикетних ситуацій; набувають вміння називати та розпізнавати емоційний стан іншої дитини, співпереживати та підтримувати один одного, емоційно реагувати на успіх чи невдачу; виявляють активність у спілкуванні, доброту, чуйність, вміння слухати інших; засвоюють морально-етичні норми поведінки; формують вміння співпереживати та підтримувати один одного, емоційно реагувати на успіх чи невдачу.

Важливе значення має використання під час освітнього процесу у закладі дошкільної освіти та початковій школі народних ігор: “Коти та мишів”, “Гуси-лебеді”, “Квач”, “Огірочки”, “Вербиченька”, “Птахи і зозуля”, “Лис”, “Горіх”, “Нема пана вдома” та ін. За допомогою народних ігор ми формуємо в дошкільників та молодших школярів здатність домовлятися про ролі та спільні правила гри; вміння координувати свої дії з групою; готовність підтримувати партнерів; розвиваємо мовленнєву ініціативність; спонукаємо до аналізу власних дій; виховуємо відповідальність за спільний результат. Здобувачі освіти

відповідально ставляться до виконання своїх обов'язків, аргументовано висловлюють власну думку та конструктивно вирішують суперечки без втручання дорослого. Також закріплюємо мовленнєві формули ввічливості, виховуємо доброзичливість і згуртованість. До прикладу, під час гри "Птахи і зозуля": діти – "птахи" – рухаються під музику, а "зозуля" подає сигнал (голосом або плеском). Почувши сигнал, "птахи" повинні завмерти або змінити рух. Перед тим обговорюємо, що "зозуля" може передавати різний настрій – веселий, сумний, тривожний та ін. Діти рухаються легко й невимушено. Почувши сигнал, реагують відповідно до інтонації: Якщо "зозуля" сумна – підходять і підтримують її. Якщо весела – усміхаються у відповідь. Під час цієї гри діти показують власну емоційну чутливість, розпізнають різні емоційні стани, висловлюють співчуття та підтримку.

Дуже важливими жанрами ігрового фольклору є також лічилки, загадки, скоромовки. Завдяки лічилкам здобувачі освіти розподіляють ролі в іграх чи ігрових піснях, домовляються, вирішують суперечливі ситуації.

Раз, два, три!

Раз, два, три!

Біжимо ми як вітри,

А жмурити будеш ти!

Скоромовки формують фонетичну компетентність, роблять мовлення виразним. Загадки розвивають інтелектуальні здібності та уяву, збагачують словниковий запас, розвивають логічне мислення, креативність.

Завданням нашої розвідки було також проаналізувати програми "Українське дошкілля" і "Впевнений старт" для дошкільників, а також типові освітні програми початкової освіти, розроблені під керівництвом Р. Б. Шияна, О. Я. Савченко.

У програмі "Українське дошкілля" О. Білан наведено різноманітні жанри ігрового фольклору: лічилки, мирилки, скоромовки, загадки, ігрові пісні, народні ігри [14]. Пропонуємо використовувати жанри народної творчості для реалізації завдань усіх освітніх напрямів: "Особистість дитини", "Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі", "Дитина у природному дошкільному", "Гра дитини", "Дитина в соціумі", "Мовлення дитини" і "Дитина у світі мистецтва".

Програма "Впевнений старт" для дітей молодшого, середнього, старшого дошкільного віку реалізує діяльнісний, інтегрований і компетентнісний принципи організації освітньої діяльності. Становлення особистості здобувача освіти відбувається під час таких видів діяльності, як комунікативно-мовленнєвої, сенсорно-пізнавальної, здоров'язберігальної, рухової, художньо-естетичної, предметно-ігрової, господарсько-побутової; за відповідними блоками тем ("Кольоровий світ: колір", "Все різне навколо: форма", "Протилежності: величина/розмір", "Протилежності: простір" для дітей молодшого дошкільного віку; "Знайомство", "Двір", "Дім", "Сім'я" для дітей середнього дошкільного віку; "Знайомство", "Порядок", "Спілкування і

взаємодія”, “Добрі справи”, “Пізнання”, “Рух” для дітей старшого дошкільного віку) [11–13]. Дуже важливо інтегрувати ігрові засоби народної творчості в різні види діяльності з метою реалізації завдань усіх напрямів дошкільної освіти.

Типова освітня програма початкової освіти, розроблена під керівництвом О. Савченко, орієнтована на послідовне вивчення окремих предметів. Чотири галузі (громадянська, історична, природнича та здоров’язбережувальна) інтегровані в один курс “Я досліджую світ” [16; 17]. Пропонуємо використовувати ігрові жанри народної творчості під час вивчення різних предметів “Українська мова”, “Літературне читання”, “Математика”, “Я досліджую світ”, “Дизайн і технології”, “Інформатика”, “Мистецтво”, “Фізична культура”.

Ширшу інтеграцію знань передбачає Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Р. Шияна. У програмі наведено інтегровані курси, які охоплюють різні освітні галузі: мовно-літературну, математичну, природничу, технологічну, інформатичну, соціальну та здоров’язбережувальну, громадянську та історичну, мистецьку, фізкультурну [18; 19]. Вважаємо за доцільне використовувати ігровий фольклор не лише під час вивчення предмета “Українська мова”, а й інших предметів: “Математика”, “Я досліджую світ”, “Мистецтво”, “Фізична культура”.

Пропонуємо методичні рекомендації щодо ефективного використання засобів ігрового фольклору з метою формування соціально-комунікативної компетентності у здобувачів дошкільної та початкової освіти:

1. Під час вибору ігор потрібно брати до уваги вікові особливості дітей. Для дітей раннього та молодшого дошкільного віку доцільно використовувати в освітньому процесі забавлянки, потішки, заклички та примовляння. Загадки, скоромовки, лічилки, ігрові пісні, народні ігри пропонуємо для дітей середнього і старшого дошкільного віку та молодших школярів.

2. Ігрові засоби народної творчості повинні бути соціально спрямованими, тобто стимулювати розвиток умінь комунікації, взаємодопомоги, емпатії; формувати культуру спілкування.

3. Оскільки народна творчість – джерело національної культури, звичаїв, традицій, обрядів, цінностей, філософії, менталітету, психології, морально-етичних норм народу, безумовно, доцільно ознайомлювати здобувачів освіти із культурою народу.

4. Застосовувати етапність в організації освітньої діяльності з використанням ігрового фольклору:

- підготовчий (зацікавлення, розповідь про походження гри, показ автентичних атрибутів);
- ознайомлювальний (роз’яснення правил та розподіл ролей за допомогою лічилок);

- діяльнісний (ігровий) етап (педагог стежить за мовленням і поведінкою дітей; також може ускладнювати завдання, підвищуючи рівень соціальної взаємодії та комунікації);
- підсумковий (обговорення результатів гри, поведінки, міжособистісної комунікації, емоційних реакцій здобувачів освіти);
- засоби ігрового фольклору інтегрувати в різні види діяльності з метою реалізації завдань усіх освітніх напрямів дошкільної освіти та освітніх галузей початкової освіти.

Висновки. Формування соціально-комунікативних навичок у дошкільників та молодших школярів є одним з пріоритетних завдань сучасної дошкільної та початкової освіти. Соціально-комунікативна компетентність поєднує вміння і навички двох компетентностей (соціальної і комунікативної), які є тісно взаємопов'язаними та взаємозалежними. Ігровий фольклор – невичерпне джерело формування усіх складових соціально-комунікативної компетентності (пізнавального, емоційного, діяльнісного, мотиваційного компонента, самоідентифікації). Систематичне, педагогічно продумане використання ігрових засобів народної творчості (забавлянок, потішок, мирилок, примовлянок, лічилок, ігрових пісень, народних ігор, загадок, скоромовок) сприятиме формуванню соціально-комунікативних навичок у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Впровадження розроблених методичних рекомендацій в освітній процес ЗДО та початкової школи забезпечить подальшу успішну адаптацію здобувачів освіти в суспільстві, ефективну взаємодію з іншими людьми та особистісне зростання.

Перспективними вважаємо подальші дослідження впливу ігрових жанрів народної творчості на формування інших компетентностей у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

---

1. Базовий компонент дошкільної освіти, 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini> (дата звернення: 21.02.2026).

2. *Богуш А. М.* Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років : монографія. Вид. 2-ге, доопрацьоване. Київ : Слово, 2010. 374 с.

3. Державний стандарт початкової освіти, 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018> (дата звернення: 21.02.2026).

4. *Кобилецька Л. В.* Малі фольклорні жанри як чинник розвитку мовлення дітей дошкільного віку. Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич : Гельветика, 2022. Вип. 50. С. 311–315.

5. *Кобилецька Л. В.* Фольклор як чинник формування художньо-мовленнєвої компетентності здобувачів дошкільної та початкової освіти. Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич : Гельветика, 2021. Вип. 41. С. 177–182.

6. Коваленко В. В., Марценюк Д. В. Комунікативна компетентність як складова професійної компетентності соціального працівника. Молодий вчений. № 4. 2020. С. 75–77.
7. Ковальова О. А. Модель соціально-комунікативної компетентності. Освіта та розвиток обдарованої особистості. № 11. 2014. С. 27–33.
8. Луцан Н. І. Розвиток мовлення дітей в ігровій діяльності дошкільників. Обрії. Науково-педагогічний журнал. 2004. № 2. С. 97–10.
9. Луценко В. О. Соціально-комунікативне середовище як засіб розвитку старшого дошкільника. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. 2019. Вип. 23. С. 220–229.
10. Мудрик А. Б. Соціальна компетентність особистості: постановка проблеми і теоретичні аспекти дослідження. Вісник ЧДПУ. Вип. 94. 2011. С. 26–29.
11. Освітня програма “Впевнений старт” для дітей молодшого дошкільного віку / за заг. ред. Т. О. Піроженко. Київ : Українська академія дитинства, 2020. 72 с.
12. Освітня програма “Впевнений старт” для дітей середнього дошкільного віку / за заг. ред. Т. О. Піроженко. Київ : Українська академія дитинства, 2024. 64 с.
13. Освітня програма “Впевнений старт” для дітей старшого дошкільного віку / за заг. ред. Т. О. Піроженко. Київ : Українська академія дитинства, 2022. 80 с.
14. Програма розвитку дитини дошкільного віку “Українське дошкілля” / О. І. Білан. Вид. 2-ге, зі змінами і доповн. Тернопіль : Мандрівець, 2022. 216 с.
15. Рогальська-Яблонська І. Компетентнісний підхід як основа формування соціально-комунікативної компетентності особистості у дошкільному дитинстві. Людинознавчі студії. Серія : Педагогіка, 2016. Вип. 2. С. 204–211.
16. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1–2 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Savchenko.pdf> (дата звернення: 21.02.2026).
17. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3–4 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf> (дата звернення: 21.02.2026).
18. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 1–2 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Shyuan.pdf> (дата звернення: 21.02.2026).
19. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3–4 клас. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy->

References

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity [The basic component of preschool education]. (2021). Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini> (data zvernennia: 21.02.2026) [in Ukrainian].
2. Bohush, A. M. (2010). *Movlennievi rozvytok ditei vid narodzhennia do 7 rokiv : monohrafiia* [Speech development of children from birth to 7 years: monograph]. Vyd. 2-he, doopratsovane. Kyiv : Slovo [in Ukrainian].
3. Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity [State Standard of Primary Education] (2018). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018> (data zvernennia: 21.02.2026) [in Ukrainian].
4. Kobyletska, L. V. (2022). Mali folklorni zhanry yak chynnyk rozvytku movlennia ditei doshkilnoho viku [Small folklore genres as a factor in the development of speech in preschoolers]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Drohobych : Helvetyka*, 50, 311–315 [in Ukrainian].
5. Kobyletska, L. V. (2021). Folklor yak chynnyk formuvannia khudozhno-movlennievoi kompetentnosti zdobuvachiv doshkilnoi ta pochatkovoї osvity [Folklore as a factor in the formation of artistic and speech competence of preschoolers and primary schoolchildren]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Drohobych : Helvetyka*, 41, 177–182 [in Ukrainian].
6. Kovalenko, V. V., Martseniuk, D. V. (2020). Komunikatyvna kompetentnist yak skladova profesiinoї kompetentnosti sotsialnoho pratsivnyka [Communicative competence as a component of the professional competence of a social worker]. *Molodyi vchenyi*, 4, 75–77 [in Ukrainian].
7. Kovalova, O. A. (2014). Model sotsialno-komunikatyvnoi kompetentnosti [Model of social and communicative competence] *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti*, 11, 27–33 [in Ukrainian].
8. Lutsan, N. I. (2004). Rozvytok movlennia v ditei ihrovii diialnosti doshkilnykiv [Speech development in children through play activities of preschoolers]. *Obrii. Naukovo-pedahohichnyi zhurnal*, 2, 97–10 [in Ukrainian].
9. Lutsenko, V. O. (2019). Sotsialno-komunikatyvne seredovyshche yak zasib rozvytku starshoho doshkilnyka [Social and communicative environment as a means of development of an older preschooler]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*, 23, 220–229 [in Ukrainian].
10. Mudryk, A. B. (2011). Sotsialna kompetentnist osobystosti: postanovka problemy i teoretychni aspekty doslidzhennia [Social competence of the individual: problem statement and theoretical aspects of the study]. *Visnyk ChDPU*, 94, 26–29 [in Ukrainian].

11. Osvitnia prohrama "Vpevnenyi start" dlia ditei molodshoho doshkilnoho viku [Educational program "Sure Start" for younger preschoolers]. (2020) / za zah. red. T. O. Pirozhenko. Kyiv: Ukrainska akademiia dytynstva [in Ukrainian].
12. Osvitnia prohrama "Vpevnenyi start" dlia ditei serednoho doshkilnoho viku [Educational program "Sure Start" for middle preschoolers]. (2024) / za zah. red. T. O. Pirozhenko. Kyiv: Ukrainska akademiia dytynstva [in Ukrainian].
13. Osvitnia prohrama "Vpevnenyi start" dlia ditei starshoho doshkilnoho viku [Educational program "Sure Start" for senior preschoolers]. (2022) / za zah. red. T. O. Pirozhenko. Kyiv: Ukrainska akademiia dytynstva [in Ukrainian].
14. Prohrama rozvytku dytyny doshkilnoho viku "Ukrainske doshkillia". (2022) [Preschooler Development Program "Ukrainian preschool"] / O. I. Bilan. Vyd. 2-he, zi zminamy i dopovn. Ternopil : Mandrivets [in Ukrainian].
15. Rohalska-Yablonska, I. (2016). Kompetentnisnyi pidkhid yak osnova formuvannia sotsialno-komunikatyvnoi kompetentnosti osobystosti u doshkilnomu dytynstvi [Competency-based approach as the basis for the formation of social and communicative competence of an individual in preschool childhood]. *Liudynoznavchi studii. Serii : Pedagogika*, 2, 204–211 [in Ukrainian].
16. Typova osvitnia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Savchenko O. Ya. 1–2 klas [Typical educational program developed under the guidance of Savchenko O. Ya. 1–2 grades]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Savchenko.pdf> (data zvernennia: 21.02.2026) [in Ukrainian].
17. Typova osvitnia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Savchenko O. Ya. 3–4 klas [Typical educational program developed under the guidance of Savchenko O. Ya. 3–4 grades] Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf> (data zvernennia: 21.02.2026) [in Ukrainian].
18. Typova osvitnia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Shyiana R. B. 1–2 klas [Typical educational program developed under the guidance of Shyan R. B. grades 1–2]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Shyyan.pdf> (data zvernennia: 21.02.2026) [in Ukrainian].
19. Typova osvitnia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Shyiana R. B. 3–4 klas [Typical educational program developed under the guidance of Shyan R. B. grades 3–4]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyyan.pdf> (data zvernennia: 21.02.2026) [in Ukrainian].

Стаття: надійшла до редколегії 27.04.2026
доопрацьована 05.05.2026
прийнята до друку 29.05.2026

**FORMING THE SOCIAL-COMMUNICATIVE COMPETENCE
IN PRESCHOOLERS AND PRIMARY SCHOOLCHILDREN BY MEANS
OF PLAY FOLKLORE****Liudmyla Kobyletska**

*Ivan Franko National University of Lviv,
Tuhan-Baranovskoho Str., 7, Lviv, Ukraine, UA-79005
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4688-3622>
e-mail: lyudmyla.kobyletska@lnu.edu.ua*

The article examines the means of game folklore as a factor in the formation of social and communicative competence in preschoolers and primary schoolchildren. Today, one of the most important tasks of preschool and primary education is the formation of soft skills in children of preschoolers and primary schoolchildren. One of the key components of soft skills is social and communicative competence. The concept of “social and communicative competence” is highlighted, the views of scientists on the features of the formation of social and communicative skills in preschoolers and primary schoolchildren are highlighted. The components of social and communicative competence are characterized: cognitive, emotional, activity, motivational components, self-identification. Considerable attention is paid in the article to the genres of oral folk art. It is noted that game folklore plays a significant role in the process of forming social and communicative competence in preschoolers and primary schoolchildren.

Such genres of game folklore as counting, invocations, jokes, game songs, riddles, tongue twisters, folk games are characterized and methodological recommendations are given for the effective use of these genres of folk art in the educational process of preschool and primary education. It is noted that the socialization of a child occurs through immersion in an ethnocultural environment, which forms a sense of belonging to a community. The educational potential of game folklore is determined, because folklore genres contribute to the assimilation of customs, traditions, everyday life, culture, history, philosophy, and mentality of the people.

The research also analyzed the current programs used in the educational process of preschool educational institution and primary school. The author’s proposals for the effective use of game folklore in the process of forming social and communicative competence in preschoolers and primary schoolchildren are presented.

Keywords: social and communicative competence, preschoolers, primary schoolchildren, game folklore, folklore genres, educational process.